

Zwangerschap en Arbeid

De wet- en regelgeving kent drie specifieke verplichtingen met betrekking tot de RI&E die relevant zijn voor de zwangerschap:

1. Zwangere en zogende werkneemsters,
2. Reproductie toxische stoffen,
3. Mutagene en kankerverwekkende stoffen en kankerverwekkende processen.

Deze inventarisaties dienen altijd aanwezig en actueel te zijn. Zo kan altijd worden nagegaan of in het algemeen en voor een specifieke functie afdoende beheersmaatregelen getroffen zijn.

De voornaamste wettelijke taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden ten aanzien van het zwangerschapsbeleid.

Actor	Wettelijke taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden
Werkgever	<ul style="list-style-type: none">- Het aanbieden van voorzieningen tijdens de zwangerschap en na de bevalling.- Het (laten) opstellen van drie nadere risico-inventarisatie en –evaluaties.- Het treffen van maatregelen ter bescherming van:<ul style="list-style-type: none">- (a) de vruchtbaarheid waaronder het erfelijk materiaal in de ei- en zaadcellen- (b) de zwangere werkneemster zelf- (c) het ongeboren kind- (d) de werkneemster in de periode na de bevalling en tijdens de borstvoeding- (e) de borstvoeding en de zuigeling
Werknemer	<ul style="list-style-type: none">- De werkneemster moet bepaalde momenten tijdig melden aan de werkgever om aanspraak te kunnen maken op bepaalde voorzieningen of regelingen. Dit betreft tenminste (I) de zwangerschap, (II) de uitgerekende datum of regelingen, (III) het moment van opnemen van zwangerschap en bevallingsverlof, (IV) het geven van borstvoeding / kolven. Bij I en II kan een verklaring van een arts of verloskundige verlangd worden.- De zwangere werkneemster mag een verzoek indienen bij de werkgever om haar taak zo in te richten dat rekening wordt gehouden met haar specifieke omstandigheden. De werkgever voldoet aan de wettelijke verplichtingen binnen een redelijk termijn.

Omschrijving van drie groepen stoffen die een extra risico vormen in verband met zwangerschap.

Eigenschap	Omschrijving	Blootstellingsgrens
Mutageen	Stoffen en preparaten die bij inademing of bij opneming via de mond of via de huid erfelijke genetische afwijkingen kunnen veroorzaken of de frequentie van deze afwijkingen doen toenemen. Mutagene stoffen en preparaten hebben een genotoxische werking	Genotoxische werking: geen veilige drempelwaarde
Kankerverwekkend	Stoffen en preparaten die bij de inademing of bij opneming via de mond of via de huid kanker kunnen veroorzaken of de frequentie van kanker doen toenemen. Vrijwel alle kankerverwekkende stoffen hebben een genotoxische werking	-Genotoxische werking: geen veilige drempelwaarde. -Niet-genotoxische werking: geen risico voor de gezondheid indien de blootstelling beneden een zekere drempelwaarde blijft.
Reproductietoxisch	Stoffen en preparaten die bij inademing of bij opneming via de mond of via de huid niet erfelijke afwijkingen bij het nageslacht alsmede of uitsluitend aantasting van de mannelijke of vrouwelijke voortplantingsfuncties of vermogens kunnen veroorzaken, dan welde frequentie van de afwijkingen of aantasting doen toenemen.	Gen risico voor de gezondheid indien de blootstelling beneden een zekere drempelwaarde blijft

Er zijn 11 arbeidsrisico's welke invloed kunnen in verband met zwangerschap.
Opbouw van de risico's staan hieronder vermeld.

Arbeidsrisico's	Belastende factoren	Belastbaarheid	Effecten	Wet- en regelgeving	Maatregelen
Gevaarlijke stoffen <i>AI-6 en AI-31</i>	Bloot staan aan	Omzetting in het lichaam	Onvruchtbaarheid, erfelijke afwijkingen	Voorkomen blootstelling <i>Arbobesluit, artikel 4.108</i> <i>Beleidsregel 1.42</i>	Beoordelen noodzaak PBM's
Biologische agentia <i>AI-9</i>	Bacteriën, schimmels, gisten en virussen	Afweersysteem minder actief	Infecties, allergische reacties	Verboden te werken met Toxoplasma en Rubellavirus <i>Arbobesluit Artikel 4.109</i>	Beoordelen noodzaak PBM's
Fysieke belasting <i>AI-8 en AI-29</i>	Lichamelijke overbelasting voorkomen	Verschuiving lichaamszwaartepunt	Gezondheid moeder en kind	Beperken noodzaak hurken, bukken, knielen en tillen <i>Beleidsregels 1.42</i>	Geven van houdings- en bewegingsinstructie
Psychische belasting	Werken onder hoge tijdsdruk en hoog tempo	Symptomen die buiten de zwangerschap een teken van ziekte zou kunnen zijn. Stressvolle levensgebeurtenis	Stress heeft een nadelige invloed op ongeboren kind en op borstvoeding	Geen specifieke bepalingen in verband met de zwangerschap <i>Arbowet, art 3, lid 1c</i>	Geven van sociale en psychologische ondersteuning
Werk- en rusttijden	Onregelmatig werk- en rusttijden met avond en nachtdiensten zijn belastend	Meer problemen met de onregelmatige werktijden	Kan leiden tot vroeggeboorten	Maatregel om de belasting door het werk te verminderen	Vrijstellen van overwerk en nachtdiensten
Klimaat <i>AI-20 en ATC 1</i>	Binnen- en buitenklimaat is een verzameling van de luchttemperatuur, stralingstemperatuur, de relatieve vochtigheid en de lichtsnelheid	In de zwangerschap blijft de bloeddruk ongeveer gelijk maar kan snel dalen door vaatverwijding	Bij warmte en vochtige omstandigheden kan de vaatverwijding in de huid leiden tot een daling van de bloeddruk	Werknemers mogen in het algemeen niet worden blootgesteld aan klimaatomstandigheden die als onbehaaglijk beschouwd kunnen worden <i>Beleidsregel 1.42</i>	Vrijstellen van de zwangere werkneemster van het werken in onbehaaglijke klimaatomstandigheden

Arbeidsrisico's	Belastende factoren	Belastbaarheid	Effecten	Wet- en regelgeving	Maatregelen
Geluid <i>AI-4</i>	Voor zwangere werknemers geldt alleen schadelijk geluid voorkomen moet worden	Het gehoor van de werknemer en van het ongeboren kind is gevoelig voor schadelijk geluid	Overmatige blootstelling aan geluid kan leiden tot onomkeerbare gehoorschade	Zwangere werknemers mogen niet worden blootgesteld aan geluidsniveaus boven de 80dB(A) <i>Beleidsregel 1.42</i>	Vrijstellen van werk waarbij zij blootgesteld worden aan geluidsniveaus boven 80 dB(A) en piekgeluiden boven 112 Pa
Straling <i>AI-27</i>	Een bron zend energie uit in de vorm van deeltjes of golven, dit wordt straling genoemd	Het ongeboren kind is zeer gevoelig voor ioniserende straling waardoor de orgaanvorming nadelig kan worden beïnvloed	Het effect van straling is afhankelijk van het type straling, de activiteit van de bron, de afstand, de afscherming en de blootstellingstijd	<i>Besluit stralingsbescherming Artikel 80 en 81</i>	Het vrijstellen van de zwangere werknemer van werkzaamheden waarbij blootstelling plaats kan vinden
Werken onder overdruk	Het werken onder overdruk wordt gedefinieerd als het verrichten van arbeid onder hogere omgevingsdruk dan de atmosferische druk	In de zwangerschap neemt het vet- en vochtgehalte van het lichaam toe. Vetweefsel neemt stikstof sneller op dan waterige weefsels.	Het werken onder overdruk kan leiden tot een groter risico op aangeboren afwijkingen bij het kind, zelfs tot een doodgeboorte van het kind	De wet- en regelgeving stelt dat het voor een zwangere werknemer verboden is arbeid onder overdruk te verrichten <i>Arbobesluit, art 6.29 en 6.29a</i> <i>Beleidsregel 1.42</i>	Verbieden van zwangere werknemers van werken onder overdruk
Trillingen	Lichaamstrillingen en –schokken kunnen leiden tot rugklachten en maag-darmaandoeningen. Het effect van trillingen is mede afhankelijk van de blootstelling, de duur en de intensiteit	De belastbaarheid van het bewegingsapparaat van de zwangere werknemer is verminderd	Het risico op rugklachten door blootstelling aan lichaamstrillingen is door de zwangerschap verhoogd	Een zwangere werknemer mag bij een achturige werkdag niet worden blootgesteld aan lichaamstrillingen of –schokken met een versnelling van meer dan 0,25 m/sec ² <i>Beleidsregel 1.42</i>	Voorkomen dat zwangere werknemers worden blootgesteld aan schokken of trillingen

Arbeidsrisico's	Belastende factoren	Belastbaarheid	Effecten	Wet- en regelgeving	Maatregelen
Ultrasone trillingen en ultrageluid	Direct contact van het lichaam met de vaste stof of de vloeistof waarin de ultrasone trilling zich voortplant kan leiden tot weefselbeschadiging	Het ongeboren kind is over het algemeen gevoelig voor weefselbeschadiging	Weefselbeschadiging bij het ongeboren kind kan leiden tot aangeboren afwijkingen. De blootstelling aan ultrageluid kan ook gehoorschade opleveren	De zwangere werknemster mag niet worden verplicht om in direct contact te komen met een ultrasone trillingsbron <i>Beleidsregel 1.42</i>	Het vrijstellen van werkzaamheden van een zwangere werknemster waarbij een direct contact met een ultrasone kan optreden of waarbij de voorlopige grenswaarde voor ultrasone luchtrillingen wordt overschreden